

İnsanın “zaaf ve acziyle, fakr ve hâcâtıyla, naks ve kusuruyla” Kadîr-i Zülcelâlin “kudretini, kuvvetini, ğınâsını, rahmetini” bildirmesini ve insanın üç cihetle esmâ-i İlâhiyeye bir ayine olmasını izah eder misiniz?

Üstad Hazretleri birçok yerde insanın; “zaaf ve acziyle, fakr ve hâcâtıyla, naks ve kusuruyla” Kadîr-i Zülcelâlin “kudretini, kuvvetini, ğınâsını, rahmetini” bildirdiğini ve ayna olduğunu ifade eder.

İnsanın bütün esmâyı gösteren bir nüsha-i câmia olmasında onun sonsuz âciz, fakir ve nakis yaratılmış olmasının büyük hissesi vardır. Yirmi Üçüncü Söz’de beyan edildiği gibi insan; “Kâinatın bütün envaina muhtaç” olarak yaratılmıştır. Göze de muhtaçtır, güneşe de; havaya da muhtaçtır, ciğere de; rızka da muhtaçtır mideye de... Misâlleri artırabiliriz. İşte bu ihtiyaçlar onu en fakir kılmış, bunları kendi güç ve kudretiyle yapmaktan uzak olması da onun nihayetsiz aczini göstermiştir. Konunun daha iyi anlaşılması için fakirlik konusunda bizim zıddımız olan bir varlığı numune alalım; bu varlık bir taş olsun. Taşın görmeye ihtiyacı yoktur, bu konuda zengindir, ama onda Basîr ismi tecelli etmez. Taş rızka da muhtaç değildir, ama onda Rezzâk ismi de tecelli etmez. Kısacası insan neye muhtaç ise o ihtiyacı bir yahut daha fazla esmânın tecellisiyle görülüyor. Böylece insan büyük bir şeref ve rütbeye kavuşuyor.

Naks ve kusur meselesine gelince, insan bu hususiyetleriyle Allah’ın kemâline ayna oluyor. Naks ve kusur yakın mânâ taşırlar. Buradaki kusur kelimesinin günahlarla alâkası yoktur. Meselâ insan yorulur; bu bir kusurdur ama günah değildir. İnsanın yorulması gibi, uyuması, unutmaması, bir anda ancak bir şey irade edebilmesi de birer kusurdur. İnsan bunlarla Allah’ın kemâline ayna olur. Allah gafletten, unutmadan münezzehe olduğu gibi, iradesi küllîdir, hadsiz işleri birlikte irade edebilir ve yaratabilir.

İnsanın “zaaf ve acziyle, fakr ve hâcâtıyla, naks ve kusuruyla” Kadîr-i Zülcelâlin “kudretini, kuvvetini, ğınâsını, rahmetini” bildirmesine şöyle bir misâl de verebiliriz:

Bir cam parçasını güneşe karşı tutsanız, güneş o camı aydınlatır ama onda tecelli etmez. O camın arkasına gri bir boya sürseniz güneş de onda bir derece tecellî eder, kendini o aynada az da olsa gösterir. Boyayı ne kadar koyulaştırırsanız güneş o kadar net ve berrak olarak tecellî eder. Tamamını siyaha boyadığınızda güneşin ışığını çok daha parlak olarak aksettirir.

İşte mahlûkat da fakirlikleri nisbetinde Allah’ın ğınasına, aczleri nisbetinde kudretine, kusurları nisbetinde de kemâline ayna oluyorlar. İnsanın aczi de fakrı da mutlaktır, sonsuzdur. Kendi varlığını doğru değerlendirdiği takdirde İlâhî isimlere en

câmi' bir ayna olmanın zevkini tadabilir. Bu İlâhî ihsana karşı kalbi sonsuz bir şükür ve minnettarlıkla dolar.